

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

УДК 82.09:304(477.85)"18/19"

DOI <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2024.6/27>

Антофійчук А. М.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ЕПІСТОЛЯРІЙ ПИСЬМЕННИКІВ БУКОВИНИ ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ПРОЦЕСІВ БУКОВИНИ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ

Статтю присвячено аналізу епістолярної писемницької епістолярії Буковини кінця ХІХ – початку ХХ століття як літературного та суспільно-політичного феномену. Мета статті – дослідження епістолярного стилю письменників Буковини кінця ХІХ – початку ХХ століття та специфіки цього стилю. Вивчено роль епістолярії у відображенні соціокультурних процесів Буковини кінця ХІХ – початку ХХ століття, проведено аналіз типології листів, а також соціальних та культурних мотивів епістолярії буковинських письменників того часу. У ході дослідження було з'ясовано, що епістолярний стиль – це різновид літературної мови, який використовується у сфері писемних приватних чи офіційних відносин. Розкрито поняття епістолярії та доведено, що це форма письмового спілкування, яка відображає особисті думки та досвід автора, його світосприйняття, цінності, емоційні переживання, індивідуальну естетику. Водночас епістолярій слугує документом, що фіксує певні історичні або культурні моменти. Епістолярій кінця ХІХ – початку ХХ століття охоплює різні типи, кожен з яких має свої особливості та призначення залежно від комунікаційної інтенції. Епістолярний стиль письменників Буковини означеного періоду досліджено на прикладах епістолярної спадщини Юрія Федьковича, Ольги Кобилянської, Сидора Воробкевича, Степана Смалья-Стоцького, Георга Дроздовського, Александра Моргенбессера, Йоганна-Георга Обріста та Міхая Емінеску. Детально проаналізовано мотиви епістолярії буковинських письменників, з'ясовано, що здебільшого це важливі соціокультурні теми: соціальна справедливість, у тому числі роль жінки в суспільстві, доступ до освіти, патріотизм та національна ідентичність, роль української культури в європейському контексті. Також у листах письменників Буковини кінця ХІХ – початку ХХ століття представлено детальний аналіз політичних і соціальних подій того періоду. Подальші дослідження варто зосередити на аналізі характерних особливостей епістолярії, які виділяють його серед інших літературних жанрів.

Ключові слова: епістолярій, типологія, національна ідентичність, багатонаціональність, Буковина, Юрій Федькович, Ольга Кобилянська.

Постановка проблеми. Епістолярна спадщина як феномен усе частіше привертає увагу лінгвістів, літературознавців, істориків, культурологів, адже вона є важливим інструментом для аналізу соціокультурних процесів, емоційних переживань та епохальних контекстів [2; 9; 14]. В умовах сучасного інформаційного суспільства епістолярій набуває нового значення, адже з появою цифрових технологій та соціальних мереж традиційні форми листування трансформуються, але зберігають свою цінність у відображенні емоцій, думок і взаємодій людей. Листи, які колись були основним засобом обміну інформацією, дозволя-

ють глибше зрозуміти культурні контексти та історичні обставини, а також виявити, як технологічні інновації впливають на спілкування, формуючи нові моделі взаємодії між людьми.

Сьогодні з'являються наукові розвідки, в яких здійснено аналіз епістолярної спадщини митців не лише як окремих творів, а в контексті широкіх соціальних, економічних та політичних процесів, що відбуваються в суспільстві. Дослідники виявляють, що епістолярій слугує важливим свідченням про їхнє ставлення до соціальних змін, культурних тенденцій та політичних подій, що формували їхню творчість і світогляд [15; 16].

Наприклад, листи можуть відображати реакцію письменників на соціальну нерівність, економічні труднощі чи політичні репресії, на що майстри слова часто реагують у своїй творчості [24]. Окремі автори порушували питання моралі, етики, відповідальності митця перед суспільством та власними цінностями [20]. Це підкреслює, що в процесі взаємодії зі своїм оточенням письменники не лише створюють художні твори, але й стають активними учасниками суспільних дискусій.

Кінець XIX – початок XX століття на Буковині відзначався активним розвитком соціокультурних процесів, які сприяли формуванню національної ідентичності серед різних етнічних груп. Зростання національних рухів, зокрема українського, румунського, німецького, польського супроводжувалося створенням культурних товариств, закладів освіти, періодичних видань, що допомагали популяризувати рідні мови, літературу та традиції. У цей час значна увага приділялася освіті [18]. Так, історики описують відкриття нових гімназій і шкіл, в яких викладання велося національними мовами, що сприяло підвищенню рівня освіти населення в краї [6]. Література, зокрема, переживала розквіт, з'являлися нові твори, які відображали соціальні проблеми та культурні особливості Буковини [5].

Соціокультурні процеси знайшли своє відображення в епістолярії буковинських письменників, які фіксували у своїх листах актуальні події та настрої суспільства. Очевидно, що епістолярій став не лише документом епохи, а й важливим джерелом для дослідження соціально-політичних процесів, що формували культурний ландшафт Буковини в цей період. З огляду на це дослідження епістолярного стилю письменників Буковини як відображення соціокультурних процесів кінця XIX – початку XX століття є важливим з кількох причин. По-перше, листи митців відображають суспільні настрої, які формувалися в умовах складних політичних і соціальних змін. По-друге, епістолярний стиль дозволяє зрозуміти особливості мовлення і комунікації того часу, що вказує на вплив соціального контексту на літературну мову. Листи часто містять елементи діалекту, специфічні культурні відсилання та історичні контексти, що робить їх цінним джерелом для вивчення мовної еволюції й національної самосвідомості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед вітчизняних досліджень, присвячених епістолярному стилю, важливими є наукові розвідки С. Бибики, які розкривають зміст терміна «епістолярний стиль» [2], а також В. Пустовіт, де про-

аналізовано письменницький епістолярій та особливості епістолярного дискурсу [16]. Література Буковини кінця XIX – початку XX століття стала темою розробок Т. Гринівського [5] та Л. Тарангул [18], зокрема, дослідження останньої присвячене детальному аналізу літературно-педагогічного контексту праць буковинських письменників означеного періоду. Водночас у монографії О. Свириденко детально розкрито епістолярну спадщину українських письменників періоду романтизму [16]. Крім того, мотиви, тематичний діапазон, мовні особливості письменницького епістолярію Буковинського краю досліджують А. Антофійчук [1], Б. Мельничук, Л. Ковалець, Л. Черняк [19] (Юрій Федькович), Н. Івончак [7], Т. Космеда [9], В. Яручик [21] (Ольга Кобилянська), Н. Будна [3] (Георг Дроздовський), О. Сторощук [4] (Міхай Емінеску) та О. Слюсар [17] (Александр Моргенбессер). Проте, незважаючи на значну кількість наукових розвідок з теми дослідження, представлених вітчизняними та зарубіжними авторами, епістолярний стиль письменників Буковини кінця XIX – початку XX століття не був предметом комплексного дослідження, що обґрунтовує актуальність нашої розвідки.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз епістолярного стилю письменників Буковини кінця XIX – початку XX століття та специфіки цього стилю. Досягнення мети передбачає виконання таких завдань: з'ясувати роль епістолярію у відображенні соціокультурних процесів Буковини кінця XIX – початку XX століття; проаналізувати типологію листів залежно від комунікативної інтенції; простежити соціальні та культурні мотиви епістолярію буковинських письменників.

Об'єкт дослідження – листи, спогади, щоденники письменників Буковини кінця XIX – початку XX століття, а також літературна критика, присвячена аналізу зразків українського епістолярію того періоду. Предмет дослідження – специфіка епістолярного стилю письменників Буковини кінця XIX – початку XX століття. У статті використано метод синхронного опису наукового матеріалу, аналіз, зіставлення та узагальнення.

Виклад основного матеріалу. Епістолярний стиль – це стильовий різновид мови, який застосовується в таких жанрах, як листи, щоденники чи спогади [12]. На думку С. Бибики, це функціональний різновид літературної мови, який обслуговує сферу писемних приватних або офіційних відносин [2]. Епістолярій є формою письмового спілкування, яка може відображати особисті думки та досвід автора, його світосприйняття, цінності,

емоційні переживання, індивідуальну естетику, а також слугувати документом, що фіксує певні історичні або культурні моменти [13]. У літературному контексті такі листи можуть також використовуватися для розкриття персонажів, розвитку сюжету чи передачі важливих ідей (кохання, дружба, смерть, сенс життя та самопізнання, духовні та моральні цінності, ідеали та прагнення) [8]. У зарубіжній науковій літературі епістолярний жанр – це літературна форма, яка розповідає історію за допомогою листів, щоденникових записів чи інших способів листування, що дозволяє авторам досліджувати внутрішні думки та емоції персонажів [22]. Цей жанр характеризується перспективою від першої особи, що підсилює автентичність та інтимність оповіді, оскільки читачі отримують уявлення про досвід і мотивацію персонажів через їхні власні написані слова [24]. Використовуючи письмову комунікацію, епістолярні твори можуть передавати відчуття безпосередності та особистого зв'язку, часто розкриваючи складність стосунків і плин часу, коли герої обмінюються листуванням [23].

У дослідженні В. Пустовіт зазначено, що письменницький епістолярій тяжіє до означення приватних листів письменників, а художні твори у формі листів доцільніше називати епістолярною художньою літературою [15]. Поняття «епістолярій» використовують для назви сукупності листів окремого автора, його приватного листування, що набуло культурно-історичного значення [15; 16]. Лист письменника розглядається як твір літературного та історіографічного жанру, що характеризується яскраво вираженою психологічною напругою та особистим ставленням автора до дійсності, написаний з урахуванням специфіки кореспонденції певної історичної доби [16]. Наприкінці XIX – на початку XX століття з-під пера українських письменників постає низка літературних праць, які стосувалися історії, фольклористики, мовознавства та інших народознавчих наук [16]. Також були епістолярії, які стосувалися філософії, що пов'язувалося зі спробами теоретично осмислити духовно-екзистенційні виміри [20].

Епістолярій охоплює різні типи, кожен з яких має свої особливості та призначення. Різноманіття форм дозволяє авторам передавати як власний досвід та враження, так і соціально значущі ідеї в унікальному для цього жанру стилі. Так, О. Свириденко, досліджуючи листи українських письменників, виділяє лист-статтю, лист-тревелог, лист-сповідь та лист-промову [16]. У наукових розвідках С. Бирик зазначається, що

українські письменники писали листи-спогади, листи-поради, листи-відповіді [2]. А. Антофійчук у статті, присвяченій дослідженню листів Юрія Федьковича, виокремлює листи-подяки, листи-поздоровлення, листи-автобіографії [1]. Відкритий лист – це окрема форма епістолярного жанру, яка адресована не лише конкретному отримувачу, а й широкій аудиторії, часто з метою привертання уваги до певної проблеми [10]. Відкритий лист використовується для висловлення думок, закликів або критики, що робить його важливим інструментом громадської комунікації. Прикладами відкритого листа є звернення Ольги Кобилянської до читачів, у якому вона порушувала питання про становище жінок у суспільстві [21], а також записи Юрія Федьковича, в яких він закликав до підтримки української культури та мови [18].

Окремо виділяють щоденник як тип епістолярію, оскільки він містить особисті записи автора, котрі фіксують його думки, емоції та щоденні події в хронологічному порядку. Щоденник письменника може вміщувати нотатки, літературні вправи, експерименти й рецензії [7]. Цей жанр дозволяє авторам вільно висловлювати свої переживання, спостереження та рефлексії, що робить його важливим інструментом для самовираження. Серед буковинських письменників відомим прикладом щоденника є записи Георга Дроздовського, що містять рефлексії на культурні теми, а також спостереження за життям у Чернівцях та інших містах. «Я любив ці Чернівці, в яких з'явився на світ, і якщо часом і мріяв про далекі мандри, сповнені пригод у великому світі, то ніколи не соромився бути чернівчанином...», – писав письменник Георг Дроздовський у книзі-щоденнику «Тоді в Чернівцях і довкола. Спогади старого австрійця» [3]. Н. Івончак описує взаємовплив щоденника карської та письменницької практик у житті Ольги Кобилянської. Дослідниця стверджує, що записи Ольги Кобилянської чи не найбільше відповідають статусу щоденника інтимного в українській літературі [7]. Варто зазначити, що щоденник, зокрема воєнний, є нині популярним жанром в Україні, адже він відображає реалії сучасних військових дій та роздуми військових і цивільних осіб в умовах війни [11]. Цей жанр дозволяє авторам зберігати історичну пам'ять та індивідуальний досвід, надаючи читачам можливість усвідомити складнощі та виклики, з якими стикається країна.

На основі аналізу наукової літератури [1; 2; 16] було розроблено типологію епістолярію, який використовували буковинські письменники кінця

XIX – початку XX століття. Типи листів та їхні характеристики представлено на рисунку 1.

На становлення української епістолярної традиції впливали не тільки тогочасні західноєвропейські тенденції щодо епістолярної творчості, які надходили в Україну здебільшого з європейських країн (Польщі, Румунії, Австрії, Німеччини тощо), але й національні усталені звичаї епістолярного стилю попередніх епох [16]. На Буковині сформувалася багата літературна традиція, яку розвивали талановиті письменники, поети та митці. Цей

регіон став осередком творчості, де створювали свої визначні твори такі автори, як Юрій Федькович, Ольга Кобилянська, Сидір Воробкевич та інші літератори.

Епістолярій як жанр літератури є важливою частиною творчості, оскільки дає змогу письменникам передати особисті переживання та глибокі рефлексії. Листи дозволяли авторам вільніше висловлювати свої думки, обмінюватися ідеями з колегами, ділитися особистими поглядами на суспільні та культурні процеси.

лист-стаття	чітка структура; обговорення важливих суспільних чи культурних питань; збереження особистісного підтексту
лист-тревелог	розповідний стиль; деталізація місць і людей; особисті враження, опис історичного чи культурного контексту відвіданих місць
лист-сповідь	пряме звернення до адресата; самоаналіз; емоційна насиченість; висловлення внутрішніх конфліктів; опис інтимних думок та почуттів автора
лист-промова	ораторський стиль; структурованість; чітке формулювання своєї позиції; звернення до аудиторії
лист-спогад	особистісний характер; хронологічна структура; включення своїх роздумів про пережиті події; включення діалогів
лист-порада	конкретні рекомендації; вираження розуміння та чуйності до почуттів адресата; посилення на свій особистий досвід; спонукання до дії
лист-відповідь	персоналізація; використання цитат; урахування висловлених у попередньому листі ідей
відкритий лист	адресування широкій аудиторії; чіткий і зрозумілий виклад думок; стосується суспільно важливих тем; суб'єктивність; заохочення подальшого обговорення теми
щоденник	особистий характер; самоаналіз; коментарі щодо зовнішніх подій, соціально-політичної ситуації або особистих стосунків
лист-подяка	звернення до людини та пряме вираження вдячності; позитивні емоції, які виникли в автора завдяки діям адресата; висловлення бажання підтримувати подальші стосунки чи співпрацю
лист-поздоровлення	урочистий, піднесений тон; вираження побажань; емоційна щирість і акцент на позитивних рисах адресата
лист-автобіографія	розповідь про ключові події свого життя, досвід, переконання та важливі досягнення

Рис. 1. Типологія епістолярію кінця XIX – початку XX століття

Джерело: розроблено автором.

Епістолярій кінця XIX – початку XX століття у творах Юрія Федьковича, Омеляна Поповича, Ольги Кобилянської, Степана Смаль-Стоцького, Сидора Воробкевича та інших видатних діячів Буковини вирізняється глибокою емоційністю та інтелектуальною насиченістю. Листи того часу виконували роль важливого культурного й літературного засобу, через який передавалися не тільки особисті почуття, але й відображалися соціальні, політичні та культурні реалії епохи. Зокрема, Юрій Федькович часто звертався до тем національної ідентичності, освіти й громадської діяльності, розкриваючи ідеї піднесення української культури та мови [19]. Його листи переповнені роздумами про роль мистецтва, духовні пошуки й обов'язок перед народом. Серед важливих адресатів письменника були Олександр Кониський (письменник, громадський діяч), з яким він обговорював літературні ідеї та труднощі розвитку української літератури; Іван Наумович (священник і журналіст), якому Юрій Федькович писав про проблеми духовності та народної просвіти; Омелян Партицький (громадський діяч), з яким він ділився поглядами на суспільні та національні питання, а також Кость Горбаль, якому Юрій Федькович виражав почуття щирої поваги, повної довіри у виборі життєвих планів [1; 19]. У листах до Ольги Кобилянської він висловлював захоплення її талантом і підтримував її як молоду письменницю. Також у листуванні Юрій Федькович обговорював власну творчість, проблеми свого часу, національні цінності та виклики, з якими зіштовхувалося українське суспільство.

Подібні теми можна знайти в епістолярії Степана Смаль-Стоцького та Омеляна Поповича, які прагнули до розширення освітніх та культурних можливостей для українців у Буковині [18]. Зокрема, Степан Смаль-Стоцький вважав, що освіта – шлях до формування інтелектуального прошарку серед населення, здатного боротися за права українців. У своїх записках він наголошував на важливості навчання рідною мовою, а також підтримував ідею створення українських шкіл. Омелян Попович поділяв ці погляди, оскільки зазначав, що освіта має виховувати в молоді почуття відповідальності перед своїм народом і сприяти національній єдності.

У листах Ольги Кобилянської, однієї з перших українських феміністичних письменниць, яскраво відображені гендерні мотиви, які розкривають її погляди на роль і становище жінки в суспільстві [7]. В. Яручик зазначає, що Ольга Кобилянська намагалася створити образ нової жінки – самодос-

татньої, освіченої, інтелігентної, з яскраво вираженими особистісними якостями [21]. Письменниця часто писала про становище жінки, її права, обмеження і внутрішні переживання у світі, де домінують чоловічі цінності. Особливе місце в її епістолярії займають листи до інших письменниць і громадських діячок, зокрема до Наталії Кобринської, Лесі Українки, Ольги Франко, де вона обговорювала проблеми жіночої емансипації, свободи вибору та самореалізації. Крім того, в епістолярії Ольга Кобилянська порушувала теми української мови та національної ідентичності. Вона наголошувала, що краще володіє німецькою мовою, однак згодом добре усвідомила свій обов'язок творити тексти рідною мовою, а не чужою, якою й більш досконало володіла. Важливо зазначити, що для позначення української мови Ольга Кобилянська не використовувала прикметник «українська», а руська або «материнська» [9].

Листи того часу також стали важливим джерелом політичних ідей та суспільної критики. Георг Дроздовський [3], Александр Моргенбессер [17], Йоганн-Георг Обріст [18] і Міхай Емінеску [4], наприклад, обговорювали соціальні та політичні події, що впливали на долю Європи. Їхня кореспонденція зберегла цінні свідчення про багатокультурність Буковини, конфлікти та інтеграцію різних етнічних груп. В епістолярії митців відображено важливі питання національної ідентичності, взаємодії культур та духовних цінностей, що надає цим творам як важливого літературного, так й історичного значення. Детальний аналіз мотивів епістолярію окремих буковинських письменників кінця XIX – початку XX століття та його соціокультурний контекст представлено в таблиці 1.

Отже, епістолярний стиль письменників Буковини кінця XIX – початку XX століття – унікальне явище, в якому відображено соціокультурні, політичні та національні процеси цього регіону. Листи таких українських митців, як Юрій Федькович, Ольга Кобилянська, Омелян Попович, Степан Смаль-Стоцький, містять не лише особисті переживання та роздуми, а й аналіз важливих проблем тогочасної Буковини, серед яких питання захисту національної ідентичності, розвитку літератури українською мовою, поширення освіти, боротьби за соціальну справедливість, права жінок. Ці листи формувалися під впливом складних політичних умов та багатонаціональності регіону. Крім того, епістолярій письменників Буковини кінця XIX – початку XX століття яскраво демонструє прагнення захистити українську культуру, мову, а також духовні та моральні цінності.

Висновки і пропозиції. Підсумовуючи, варто зазначити, що в ході дослідження було з'ясовано, що епістолярний стиль – це різновид літературної мови, яким послуговуються у сфері писемної приватних або офіційних відносин. Водночас епістолярій є формою письмового спілкування, яка може відображати особисті думки та досвід автора, його світосприйняття, цінності, емоційні переживання, індивідуальну естетику, а також слугувати документом, що фіксує певні історичні або культурні моменти. Доведено, що епістолярій кінця XIX – початку XX століття охоплює різні типи, кожен з яких має свої особливості та призначення залежно від комунікаційної інтенції. Різноманіття форм дозволяє авторам передавати як

власний досвід та враження, так і соціально значущі ідеї в унікальному для цього жанру стилі. Так, виокремлено лист-статтю, лист-тревелог, лист-сповідь та лист-промову, листи-спогади, лист-пораду, лист-відповідь, листи-подяки, листи-поздоровлення, листи-автобіографії. Окремо досліджено відкритий лист та щоденник як типи епістолярію.

Епістолярний стиль письменників Буковини кінця XIX – початку XX століття досліджено на прикладах епістолярної спадщини Юрія Федьковича, Ольги Кобилянської, Сидора Воробкевича, Степана Смаль-Стоцького, Георга Дроздовського, Александра Моргенбессера, Йоганна-Георга Обріста та Міхая Емінеску. У процесі вивчення

Таблиця 1

Мотиви епістолярію буковинських письменників кінця XIX – початку XX століття

Автори епістолярних текстів	Мотиви
Юрій Федькович	Патріотизм та любов до рідного краю; Соціальна справедливість, зокрема питання доступу освіти; Роль літератури як засобу впливу на суспільство; Думки про значення освіти, літератури та духовного розвитку; Відповідальність письменника перед суспільством; Особисті роздуми про кохання, втрати, дружбу та духовні переживання
Омелян Попович	Національна ідентичність; Соціальна справедливість та проблеми простих людей; Особисті переживання та емоції; Важливість літератури як інструменту впливу на суспільство; Аналіз політичних та соціальних подій, особисті погляди на актуальні проблеми
Ольга Кобилянська	Жіноча самосвідомість та роль жінки в суспільстві; Кохання та стосунки, складність та суперечливість жіночої долі в контексті романтичних почуттів; Збереження національних традицій, роль української культури в європейському контексті; Критика традиційних норм і стереотипів, що панували в суспільстві в той період
Степан Смаль-Стоцький	Національне відродження і боротьба за права українського народу; Важливість освіти як засобу розвитку особистості й суспільства; Опис особистого життя автора; Творчість, натхнення та процес написання
Сидір Воробкевич	Національна самосвідомість та ідентичність українського народу; Підтримка соціальних змін; Важливість освіти у формуванні свідомості народу; Аналіз моральних проблем, заклик до більшої чесності та справедливості в суспільстві
Георг Дроздовський	Національна свідомість та багатонаціональна культура Буковини; Природа і місто Чернівці
Александр Моргенбессер	Пошук сенсу життя; Важливість культури та мови для утвердження національної свідомості; Краса Буковини, яку називав «зеленою»; Роздуми про важливі події минулих століть
Йоганн-Георг Обріст	Популяризація української літератури та культури; Роль фольклору для національної культури; Важливість інтеграції історії України в європейський контекст
Міхай Емінеску	Оспівування краси рідного краю, туга за Буковиною; Філософські, суспільно-політичні й естетичні погляди митця; Патріотизм

Джерело: розроблено автором.

мотивів епістолярію буковинських письменників було з'ясовано, що вони стосувалися важливих соціокультурних тем, зокрема: забезпечення соціальної справедливості, підвищення ролі освіти, формування патріотизму та національної ідентичності, збереження національних традицій, роль української культури в європейському контексті, а також трактування ролі жінки в суспільстві. Крім того, в листах знаходимо детальний аналіз політичних та соціальних подій того періоду та висловлювання письменниками власних філософських, суспільно-політичних й естетичних поглядів на актуальні проблеми.

Подальші дослідження варто зосередити на аналізі характерних особливостей епістолярію, які виділяють його серед інших літературних жан-

рів, зокрема з'ясувати структуру, мовні засоби, використання «я»-форми в листах письменників Буковини кінця XIX – початку XX століття. Оскільки в епістолярії важливу роль відіграють займенники та форми особового дієслова, які вказують на пряму комунікацію та особисте звертання, то вважаємо, що варто проаналізувати використання займенників «ти» або «ви» в письменницьких листах кінця XIX – початку XX століття. Також наукові розвідки доцільно спрямувати на опис властивих для епістолярного стилю емоційно забарвлених лексичних одиниць. Такі дослідження допоможуть детально відобразити особисті та суспільні аспекти тогочасної культури, а також з'ясувати тенденції, які характеризували тогочасне мовне середовище.

Список літератури:

1. Антофійчук А. М. Іntenційний простір товариських листів Юрія Федьковича. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2019. № 40(1). С. 4-8. DOI: <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2019.40.1.1>
2. Бибик С. П. Динаміка поняттєвого змісту терміна епістолярний стиль. *Термінологічний вісник*. 2021. Вип. 6. С. 128-137. DOI: <https://termvisnyk.iul-nasu.org.ua/wp-content/uploads/sites/11/2022/01/Bybyk.pdf>
3. Будна Н. Про «пана над шкапами», сміттяра і гицилів. *Молодий буковинець*. 2024. DOI: https://molbuk.ua/pro_chernivtsi/316465-pro-pana-nad-shkapamy-smittiar-a-i-gycliv.html
4. Буковинський Лучаферул. Чернівці у долі письменника: цікаві факти із його життя: метод.-бібліогр. мат-ли до 170-річчя від дня народження Міхая Емінеску / уклад. О. Сторошук. Чернівці: Чернівецька обласна бібліотека для дітей, 2020. 16 с. DOI: <http://bukovinchiki.cv.ua/wp-content/uploads/2015/10/Bukovinskiy-luchaferul.-CHernivtsi-u-doli-pismennika.pdf>
5. Гринівський Т. Українське книговидання Буковини кінця XIX – початку XX ст.: організаційний та тематичний аспекти. *Український інформаційний простір*. 2021. № 1(7). С. 138-148. DOI: [https://doi.org/10.31866/2616-7948.1\(7\).2021.233884](https://doi.org/10.31866/2616-7948.1(7).2021.233884)
6. Гуменюк О., Холявська І. Початкова та середня освіта на Буковині у XIX столітті: особливості функціонування. *Молодий вчений*. 2020. № 1(77). С. 147-151. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-1-77-32>
7. Івончак Н. Щоденник як джерело «творчої автобіографії» письменника (на матеріалі «Щоденників» О. Кобилянської та «Номо feriens» І. Жиленко). *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія*. 2023. Вип. 1(49). С. 44-51. DOI: [10.24144/2663-6840/2023.1\(49\).44-51](https://doi.org/10.24144/2663-6840/2023.1(49).44-51)
8. Іщенко Є. Віталізація смерті в поезії Василя Стуса. *Слово і Час*. 2006. № 11. С. 69-76. DOI: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/11222/14-Ishchenko.pdf?sequence=1>
9. Космеда Т. Епістолярій Ольги Кобилянської: актуалізація понять соціолінгвістики як дискурсивних слів. *Культура слова*. 2023. Вип. 99. С. 7-17. DOI: <http://jnas.nbuv.gov.ua/article/UJRN-0001493338>
10. Кузьменко В. І. Жанр листа у вічність у творчості Тараса Шевченка та Івана Багряного: компаративний вимір. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2023. Т. 34(73). № 1. Ч. 2. С. 119-126. DOI: <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2023.1.2/19>
11. Кулінська Я. І. Сучасні воєнні щоденники: форма самовираження чи текст пам'яті? *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*. 2020. № 46(3). С. 78-81. DOI: <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2020.46-3.18>
12. Пилипченко Т. М. Особливості функціонування фразеологізмів в епістолярних текстах О. Довженка. *Українська мова на порубіжжі XX–XXI сторіччя: мовознавчий та лінгводидактичний аспекти: матеріали IV Всеукр. заоч. наук.-практ. студ. конф. (Бердянськ, 8 листопада 2019 року)*. Бердянськ : БДПУ, 2019. С. 41-42. DOI: <https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2019/03/Пилипченко.pdf>
13. Піщанська В. М. Специфіка естетичного у формуванні сучасної української літератури. *Культурологічний альманах*. 2024. № 2. С. 373-379. DOI: <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2024.2.46>
14. Пустовіт В. Ю. Епістолярій видатних українських письменників у шкільній освіті. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2021. Т. 2. № 2(101). С. 141-150. DOI: https://doi.org/10.33216/2220-6310-2021-101-2_2-141-150

15. Пустовіт В. Ю. Письменницький епістолярій: філологічний дискурс: посібник. Київ: Інтерсервіс, 2020. 106 с. DOI:<https://dspace.snu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/359467ec-91e7-4346-8559-0cb8553c87c5/content>
16. Свириденко О. Епістолярій у творчій спадщині українських письменників-романтиків: монографія. Київ: Міленіум, 2019. 426 с. DOI:<https://ehsupir.uhsp.edu.ua/server/api/core/bitstreams/4f6931ae-b70b-4097-9161-930e531491e7/content>
17. Слюсар О. Польська патріотична поезія Буковини кінця XIX – початку XX століття (на матеріалі ліричних творів Ксьондза Юзефа Янішевського та Александра Моргенбессера). *Актуальні питання суспільних наук та історії медицини*. 2023. № 2(34). С. 114-118. DOI:<https://doi.org/10.24061/2411-6181.2.2022.366>
18. Тарангул Л. М. Літературна спадщина як історико-педагогічна складова освітнього процесу (на прикладі Чернівецької області). *Академічні візії*. 2023. № 19. DOI:<http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.8002675>
19. Юрій Федькович. Твори. Т. 5. Публіцистика. Науково-популярні листи / уклад. Б. І. Мельничук, Л. М. Ковалець, Л. М. Черняк. Чернівці: Видавництво «Буковина», 2022. 316 с. DOI:<https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/5726/Юрій%20Федькович.%20Твори.%20Т.%205%20%28фрагменти%29.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
20. Якібчук М. В. Духовно-екзистенційні виміри епістолярію З. Красівського та Я. Лесіва. *Закарпатські філологічні студії*. 2021. Вип. 16. С. 263-269. DOI:<https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2021.16.48>
21. Яручик В. Протистояння чоловіка й жінки в публіцистиці Ольги Кобилянської та Елізи Ожешко. *Українська література: історичний досвід і перспективи*. 2023. № 2. С. 81-103. DOI:<https://doi.org/10.31652/3041-1084-2023-2-81-103>
22. Aşci Y. Letter tradition and epistolary novel in American literature. *The Journal of International Social Research*. 2020. № 13(74). P. 5-12. Retrieved from: <https://www.sosyalarastirmalar.com/articles/letter-tradition-and-epistolary-novel-in-american-literature.pdf>
23. Călinescu A. The Mechanics of ESL/EFL Writing Performance at the Tertiary Level. *EIKI Journal of Effective Teaching Methods*. 2024. № 2(1). Retrieved from: <https://doi.org/10.59652/jetm.v2i1.102>
24. Ihejirika C. Harnessing African Indigenous Knowledge Systems for Knowledge Production: A Redefinition of a Culture-Centric Epistemology. *Journal of Contemporary Philosophical and Anthropological Studies*. 2024. № 2(1). 2024. Retrieved from: <https://doi.org/10.59652/jcpas.v2i1.103>

Antofichuk A. M. EPISTOLARY STYLE OF BUKOVINIAN WRITERS AS REFLECTION OF SOCIOCULTURAL PROCESSES ON BUKOVYNA IN THE END OF XIXth – BEGINNING OF XXth CENTURIES

The article is devoted to the analysis of the epistolary heritage of Bukovyna in the late nineteenth and early twentieth centuries as a literary and socio-political phenomenon. The purpose of the article is to study the epistolary style of Bukovyna writers of the late nineteenth and early twentieth centuries and its specifics. The role of epistolary in reflecting the socio-cultural processes of Bukovyna in the late nineteenth and early twentieth centuries is studied, the typology of letters, as well as the social and cultural motives of the epistolary of Bukovynian writers of that time are analysed. The study found that the epistolary style is a type of literary language used in the field of written private or official relations. The concept of epistolary is revealed and it is proved that it is a form of written communication that reflects the author's personal thoughts and experience, his worldview, values, emotional experiences, and individual aesthetics. At the same time, the epistolary serves as a document that records certain historical or cultural moments. The epistolary of the late nineteenth and early twentieth centuries encompasses various types, each of which has its own characteristics and purpose depending on the communication intention. The epistolary style of Bukovyna writers of this period is studied on the examples of notes by Yurii Fedkovych, Olha Kobyljanska, Sydor Vorobkevych, Stepan Smal-Stotskyi, Heorhii Drozdovskyyi, Oleksandr Morgenbesser, Johann-Georg Obrist, and Mihai Eminescu. The motives of the epistolary of Bukovynian writers were analysed in detail and it was found that they concerned important socio-cultural topics, namely: social justice, including the role of women in society, access to education, patriotism and national identity, and the role of Ukrainian culture in the European context. Also, the letters of Bukovyna writers of the late nineteenth and early twentieth centuries provide a detailed analysis of the political and social events of that period. Further research should be focused on the analysis of the characteristic features of epistolary letters that distinguish it from other literary genres.

Key words: epistolary works, typology, national identity, multinationality, Bukovyna, Yurii Fedkovych, Olha Kobyljanska.